

Dziennikarstwo muzyczne jako przedmiot akademicki

Tekst stanowi zarys koncepcji kursu akademickiego, poświęconego dziennikarstwu muzycznemu. Jest ono ciekawą, wielopłaszczyznową odmianą dziennikarstwa specjalistycznego, wymagającą z jednej strony znajomości warsztatu dziennikarskiego, a z drugiej – wrażliwości estetycznej i znajomości nie tylko rynku muzycznego, ale również szerszej rozumianej oferty kulturalnej (kino i inne sztuki audiowizualne, teatr, literatura piękna itp.).

Medialne przekazy poświęcone muzyce mogą mieć charakter *stricte* rozrywkowy (por. audycje muzyczne w radiowych stacjach komercyjnych, telewizje muzyczne VIVA, VH1, MTV itp.), jak również estetyczo-kulturotwórczy. Dziennikarzem muzycznym może być autor recenzji płyt z muzyką rozrywkową, prezenter radiowych audycji muzycznych albo np. felietonista poruszający wyłącznie tematy związane z muzyką poważną. Punktem wspólnym jest skuteczne wyszukiwanie informacji, odwoływanie się do wiedzy specjalistycznej i umiejętności krytyczne oraz podawanie wszystkich tych elementów w formie przemyślanej i atrakcyjnie skonstruowanej wypowiedzi dziennikarskiej.

Niniejszy tekst stanowi propozycję przedmiotu pt. „Dziennikarstwo muzyczne”, który ma formę konwersatorium (ew. z ćwiczeniami) i powinien być realizowany w wymiarze minimum 30 godzin lekcyjnych¹. Przedmiot jest adresowany do studentów dziennikarstwa, którzy mają podstawową wiedzę w zakresie gatunków dziennikarskich – zarówno prasowych², telewizyjnych³, radiowych⁴, jak również internetowych⁵. Wskazana jest także praktyka dziennikarska, jaką studenci mogliby odbyć choćby w redakcjach lokalnych mediów. Uczestnicy powinni również mieć i wyrażać zainteresowania muzyką oraz chcieć te zainteresowania świadomie i konsekwentnie rozwijać. Celem przedmiotu – sprowadzonego do 30-godzinnego konwersatorium – jest rozwinięcie w studentach umiejętności pisania felietonów i recenzji poświęconych muzyce lub umiejętność poprowadzenia muzycznego programu radiowego (rzadziej

* Uniwersytet Łódzki.

¹ Od 2010 r. autor prowadzi zajęcia z dziennikarstwa muzycznego na Uniwersytecie Łódzkim na kierunku: dziennikarstwo i komunikacja społeczna, w ramach specjalizacji „Specjalistyczne odmiany dziennikarstwa”. Zajęcia są prowadzone także w języku angielskim, jako moduł dydaktyczny adresowany dla uczestników programu Erasmus.

² Por. np. W. Furman, A. Kaliszewski, K. Wolny-Zmorzyński, *Gatunki dziennikarskie. Specyfika ich tworzenia i redagowania*, Rzeszów 2000.

³ Por. np. W. Godzic, *Telewizja i jej gatunki. Po wielkim bracie*, Kraków 2004, tegoż: *Telewizja jako kultura*, Warszawa 1999.

⁴ Por. np. A. Boyd, *Dziennikarstwo radiowo-telewizyjne. Techniki tworzenia programów informacyjnych*, Kraków 2006.

⁵ L. Olszański, *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2006.

telewizyjnego)⁶ oraz stymulacja w kierunku rozwijania zainteresowań muzycznych i dziennikarskich, a także (w poszczególnych przypadkach) odkrywanie wśród uczestników talentów prezenterkich. Dlatego szczególnie cenna jest współpraca z dziennikarzami muzycznymi i/lub prezenterami przynajmniej lokalnych mediów, którzy podzielą się doświadczeniem praktycznym oraz pomogą ocenić indywidualne zdolności studentów w tym zakresie. Absolwent kursu, dysponujący przyjemną dla ucha barwą głosu, dobrą dykcją, umiejętnością modulowania głosu oraz erudycją i dużą wiedzą na tematy muzyczne, może podjąć próbę dalszego rozwoju w zawodzie muzycznego prezentera radiowego lub telewizyjnego⁷.

Warto zaznaczyć, że przedmiot został stworzony z myślą o kierunkach dziennikarskich i nie zakłada kształcenia studentów w kierunku zarządzania karierą wykonawców muzycznych⁸ czy wykształcenia muzycznego. 30-godzinny kurs pozwoli studentom zainteresować się bliżej dziennikarstwem muzycznym we współczesnych mediach oraz sprawdzić (ew. pomóc wykształcić) umiejętności napisania felietonu lub recenzji muzycznej czy poprowadzenia muzycznej audycji radiowej. Zakłada się, że braki w wykształceniu muzycznym studenci mogą uzupełnić sami; notabene, obecnie nie we wszystkich mediach jest ono wymagane⁹.

Rozpoczynając zajęcia, warto się zorientować, czy uczestnicy kursu mają jakiegokolwiek sprecyzowane zainteresowania muzyczne. Należy również sprecyzować oczekiwania wobec studentów. Skoro przedmiot jest specjalizacyjny, to zakłada się, że powinni oni posiadać następujące umiejętności:

- sprawne redagowanie tekstów dziennikarskich,
- umiejętność konstruowania wypowiedzi dziennikarskiej na żywo (np. przed mikrofonem w stacji radiowej lub telewizyjnej),
- wiedzę o gatunkach dziennikarskich (wszystkich czterech mediów: prasy, radia, telewizji i internetu),
- wiedzę o gatunkach muzycznych (poczynając od muzyki poważnej, kończąc na rozrywkowej).

Dzięki temu uczestnicy będą mogli potem konstruować wypowiedzi dziennikarskie poświęcone muzyce. Warto jednak pamiętać, że zajęcia takie będą wąsko adresowane: do osób, które są zainteresowane muzyką, mają określony gust (ale także wiedzę o tych gatunkach muzycznych, które nie są przedmiotem ich bezpośredniego zainteresowania) i potrafią się na jej temat

⁶ Jest to ściśle zależne od warunków oraz zaplecza medialnego i technicznego, jakie zapewnia uczelnia. Bez dostępu do jakiegokolwiek z mediów lub przynajmniej stworzenia warunków pozwalających na symulację (uczelniane studio telewizyjne bądź radiowe) nauczanie tego przedmiotu jest niemożliwe.

⁷ Wybrani uczestnicy kursu prowadzonego w Katedrze Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej otrzymywali referencje od dyrektora programowego Radia ESKA w Łodzi po odbytych ćwiczeniach prezenterkich.

⁸ Por. propozycję specjalizacji Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu; <http://www.dziennikarstwo.dsw.edu.pl/index.php?id=1012>.

⁹ Specyfika zatrudnienia w lokalnych mediach komercyjnych nie zakłada konieczności posiadania wykształcenia muzycznego; autor był prezenterem oraz twórcą programów muzycznych w komercyjnych stacjach lokalnych w Łodzi.

wypowiedzieć. Zawsze cenne jest wykształcenie muzyczne, ale, jak wspomniano, obserwuje się w polskich mediach, że nie jest ono konieczne do prezentowania muzyki rozrywkowej czy popularnej (por. audycje Piotra Stelmacha, Adama Kołacińskiego, Piotra Stańczyka itp.). Przydałoby się ono z pewnością dziennikarzowi, który chce profesjonalnie pisać o muzyce poważnej lub prezentować ją w mediach. Dotyczy to zresztą różnych form awangardowych, jak np. muzyka elektroakustyczna czy industrialna, oparta na nietypowych zabiegach formalnych (por. audycje Marka Zwyrzykowskiego, Elżbiety Szczecińskiej, Antoniego Beksiaka i innych prezenterów PR II Polskiego Radia).

Kiedy oczekiwania są już sprecyzowane, można przejść do omawiania problemów dziennikarstwa muzycznego we współczesnych mediach. Z tego punktu widzenia dziennikarstwo muzyczne można podzielić na radiowe, prasowe, telewizyjne i internetowe (choć w tym wypadku najczęściej jest to kontaminacja gatunków dziennikarskich znanych z tradycyjnych mediów). Szczególnie ważną rolę odgrywa radio jako medium, w którym nie tylko można o muzyce czegoś się dowiedzieć, ale przede wszystkim jej posłuchać. Większość stacji radiowych w Polsce opiera swój program na muzyce. Stąd też warto omówić problem dziennikarstwa muzycznego w radiu w pierwszej kolejności. Można ten temat sformułować jako „Muzyczne stacje radiowe w Polsce i na świecie. Muzyczne audycje radiowe i ich rodzaje” i w jego ramach wyróżnić:

- a) bloki muzyczne (w szczególności blok poranny);
- b) autorskie audycje muzyczne;
- c) radio publiczne a radio komercyjne.

Przede wszystkim zwraca się uwagę na ramówkę i rodzaje audycji w polskich stacjach radiowych. To jest potencjalny rynek pracy dla absolwentów kursu, więc muszą dokładnie znać formaty stacji radiowych i ramówki, orientować się, które pasmo czasowe ma większą, a które mniejszą słuchalność oraz jakie formy audycji radiowej i jaką muzykę aktualnie słuchaczowi proponować, w zależności od targetu i formatu stacji. Szczególną uwagę zwraca się na znajomość ramówek i formatowania stacji mainstreamowych¹⁰, ale nie oznacza to rezygnacji z omawiania stacji nadających muzykę niszową, skierowaną do wąskiego grona słuchaczy. Uwzględnia się przy okazji podział na stacje tradycyjne (tzw. eterowe) i internetowe – każdy z tych rodzajów konotuje określoną specyfikę tworzenia i nadawania audycji radiowych. Obecnie utrzymuje się przekonanie, że w stacji internetowej można pozwolić sobie na więcej: na bardziej indywidualny styl prowadzenia programów (także pod względem językowym), bardziej zaawansowany dobór muzyki i prezentowanie gatunków niszowych lub trudnych w odbiorze. Stacje internetowe są również znacznie bardziej szczegółowo sformatowane (np. nie według gatunku, ale nawet podgatunku muzycznego). Takie stacje są adresowane już do bardzo wąskich grup

¹⁰ Prezentera w takiej stacji można określać jako *media workera*, nie jest to jednak zupełnie zgodne z prawdą; nierzadko w stacjach komercyjnych prezenter, oprócz umiejętności odtwarzania utworów z bazy danych, musi mieć wiedzę dotyczącą muzyki popularnej i umiejętnie zaprezentować związane z nią informacje. Ten zakres kompetencji należy już nazywać dziennikarstwem.

słuchaczy – słuchanie radia internetowego znacznie rzadziej jest dziełem przypadku, takich stacji słuchają z reguły odbiorcy o sprecyzowanych oczekiwaniach.

Niemniej istotnym zagadnieniem są rodzaje audycji muzycznych – wyróżnia się tutaj audycje autorskie z uwzględnieniem ich różnorodności, bloki muzyczne oraz tzw. poranek¹¹. Jakkolwiek wybór muzyki w dwóch ostatnich typach audycji nie musi zależeć od gustów prezentera, to jednak oczekuje się od niego rozległej wiedzy muzycznej z zakresu historii muzyki rozrywkowej XX wieku oraz znajomości aktualnej oferty muzycznej i dobierania utworów w taki sposób, by sprostać oczekiwaniom i przyzwyczajeniom słuchaczy.

Kolejna część zajęć to przekazanie wiedzy praktycznej z zakresu technik tworzenia audycji muzycznych. Część ta obejmuje następujące zagadnienia:

- a) mastering i remastering dźwięku;
- b) montaż i edycja wypowiedzi radiowej;
- c) dostępne oprogramowanie do montażu dźwięku¹²;
- d) realizacja audycji muzycznych na żywo; praca realizatora i prezentera muzycznego stacji radiowej;
- e) sprzęt i oprogramowanie do realizacji audycji radiowych – programy do realizacji programów radiowych i tzw. selektory komputerowe¹³.

Część zajęć poświęconą radiu można uzupełnić realizacją praktyczną – w pierwotnym projekcie zakładała ona zaprojektowanie i wykonanie przez studentów półgodzinnej (lub dłuższej) audycji muzycznej w symulowanych warunkach identycznych z tymi, w jakich powstają audycje nadawane na żywo. Oznacza to konieczność opanowania przez studenta obsługi stołu mikserskiego, prezentowania utworów oraz wypowiedzania się na żywo. Na tym etapie prowadzący przedmiot ma szansę zorientować się, jakie są predyspozycje uczestników kursu i w jakich formach wypowiedzi dziennikarskiej będą potrafili wypowiedzieć się możliwie najpełniej¹⁴. Ćwiczenie miałoby uzmysłowić studentom, na czym polega prowadzenie audycji na żywo i jednocześnie ich realizowanie. Wykładowca może ćwiczenie takie przeprowadzić, mając dostęp do uczelnianego studia radiowego lub przy współpracy z rozgłośnią radiową.

¹¹ Poranek nie jest uznawany za audycję muzyczną, niemniej rola muzyki pozostaje w nim istotna. Rolą prezentera muzycznego w niektórych stacjach (por. specyfikę pracy w łódzkim Radio Parada) jest dobór muzyki ilustrującej program poranny, zgodnie z formatem stacji oraz domyślnymi oczekiwaniami słuchaczy. Audycja poranna to tzw. *primetime* – w tym paśmie programu słucha największa liczba odbiorców.

¹² Zależy to od warunków finansowych i wyposażenia uczelni oraz od ewentualnej współpracy z rozgłośniami radiowymi, które mogłyby działać takich programów zaprezentować.

¹³ Selektor komputerowy to program samodzielnie odtwarzający utwory muzyczne, według kolejności i algorytmu narzuconego przez kierownictwo muzyczne stacji. Podobnie jak w podpunkcie c), możliwość zapoznawania studentów z tymi urządzeniami i oprogramowaniem jest uzależniona od warunków zapewnianych przez uczelnię albo współpracy z mediami.

¹⁴ W latach 2010–2011 studenci dziennikarstwa i komunikacji społecznej UŁ odbywali takie praktyki dzięki współpracy z Radiem Eska Łódź. Zadaniem było poprowadzenie półgodzinnej audycji muzycznej na żywo (audycje nie były emitowane, lecz nagrywane). Nie wszyscy uczestnicy potrafili wykonać zadanie prawidłowo; głównie ze względu na stres lub brak predyspozycji takich jak np. umiejętność efektywnego wypowiedzania się, umiejętność synchronizacji wypowiedzi z prezentowaną muzyką, bariery w operowaniu sprzętem technicznym, zła barwa głosu itp. Niektórzy uczestnicy wykonali jednak to ćwiczenie celująco.

Dostęp do odpowiednio wyposażonej pracowni komputerowej¹⁵ umożliwi studentom wykonywanie ćwiczeń w zakresie przygotowywania audycji metodą „voicetracków”¹⁶.

O ile dobre zrealizowanie części praktycznej zajęć radiowych jest możliwe do realizacji (potwierdza to dotychczasowa praktyka dydaktyczna), o tyle trudniej nauczyć studentów wykonywania form audiowizualnych, np. stworzenia i prowadzenia telewizyjnych magazynów muzycznych. Wiąże się to nie tylko z bardzo dużymi nakładami finansowymi (uczelnia musiałaby dysponować niezwykle drogim i profesjonalnym zapleczem technicznym, co obecnie w Polsce wciąż jest rzadko spotykane), lecz także złożonością tych form. Poprzedzka jest postawiona znacznie wyżej, niż w przypadku programów radiowych, zarówno w zakresie predyspozycji, jak i umiejętności. Stąd też wydaje się, że zrealizowanie takich zajęć przekroczyłoby wymiar trzydziestu godzin. Niemniej możliwe jest krytyczne omawianie i analizowanie muzycznych programów telewizyjnych – np. filmów dokumentalnych poświęconych muzyce lub muzykom – oraz egzekwowanie znajomości telewizyjnego rynku muzycznego w Polsce. Warto również zainteresować uczestników zagadnieniem funkcjonowania muzyki w przekazach telewizyjnych. Prowadzący może zatem uzupełnić swój program zajęć, prezentując video-arty lub teledyski, analizując prezenterские programy muzyczne nadawane w TV oraz omawiając dokumenty telewizyjne poświęcone muzyce i związanej z nią tematyce. Na uczelniach pozbawionych zaplecza technicznego, ta część zajęć zostanie sprowadzona *de facto* do krytyki przekazów medialnych.

Bardzo istotną, a przy tym prostą do zrealizowania pod względem technicznym częścią zajęć jest dziennikarstwo muzyczne w prasie. W tej części od uczestników wymaga się – nieco inaczej, niż poprzednio – umiejętności z zakresu krytyki przekazów medialnych, wrażliwości estetycznej i artystycznej i szczególnie istotnej w tym przypadku – umiejętności sprawnego opisywania zjawisk, które powstały z myślą o słuchaniu. Umiejętności takie graniczą niemal z artyzmem: wymagają werbalizowania wrażeń akustycznych i odczuć estetycznych, szalenie trudnego przekładania języka dźwięków i muzyki na przekaz słowny. Można w istocie powiedzieć, że są to umiejętności twórcze; nie istnieje jeden uniwersalny język pisania recenzji ani tym bardziej felietonów muzycznych, każdy piszący musi wypracować indywidualny styl wyrażania myśli. Relatywnie prostszą formą przekazu (zarówno do napisania, jak i omawiania) jest recenzja muzyczna – prowadzący zajęcia może skorzystać z wiedzy z zakresu prasowych gatunków dziennikarskich i odwoływać się do prasy codziennej oraz tygodników. Znacznie trudniejszym zadaniem jest omawianie

¹⁵ Przy każdym stanowisku komputerowym powinny znajdować się słuchawki muszlowe i mikrofon. Komputer powinien być wyposażony w dobrej jakości kartę dźwiękową (umożliwiającą sampling i obróbkę dźwięku) oraz odpowiedni program do edycji dźwięku z funkcją multitrack.

¹⁶ Metoda *voicetracków* polega na osobnym nagraniu wszystkich zapowiedzi prezenterских (tzw. *voicetracków*), ich edycji oraz uzupełnianiu ich podkładem. Gotowe *voicetracki* łączy się w całość z wybraną do programu muzyką oraz *jinglami* w stosownej kolejności. Taka forma przygotowywania audycji – w przeciwieństwie do nagrywania i miksowania jej w czasie rzeczywistym – wyklucza improwizowanie na antenie.

gatunków artystycznych, takich jak felietony czy eseje; można jednak oprzeć się na wzorach – byłyby nimi dobre felietony i eseje uznanych dziennikarzy muzycznych (jak np. Piotr Wierzbicki, Andrzej Chłopecki czy Janusz Janyst) – i przekonać studentów np. do napisania felietonu na temat konkretnego utworu lub cyklu utworów muzycznych. Aby pisać profesjonalnie i kompetentnie na temat muzyki poważnej, uczestnicy kursu musieliby uzupełnić wykształcenie muzyczne, stąd też studentom warto zostawić wolny wybór: równie dobrze mogą pisać felietony poświęcone muzyce rozrywkowej lub awangardowej. Celem tej części zajęć jest nie tylko zainteresowanie studentów prasowym dziennikarstwem muzycznym, ale również wykształcenie w nich umiejętności pisania o muzyce oraz pracy w redakcji pism codziennych lub tygodników (a więc pism niezwiązanych tylko z muzyką), czasopism kulturalnych lub *stricte* muzycznych. W każdym z tych rodzajów prasy dziennikarstwo muzyczne przejawia się w odmiennych formach. Warto również poświęcić uwagę wydawnictwom książkowym poświęconym muzyce – są to przede wszystkim zbiory form prasowych lub cykle wywiadów dziennikarskich na tematy muzyczne. Cennym uzupełnieniem wiedzy studenta będzie lektura poświęconych muzyce wywiadów publikowanych w prasie oraz tzw. wywiadów-rzek.

Drugim tematem związanym z prasowym dziennikarstwem muzycznym jest znajomość rynku prasy muzycznej. Można ją ograniczyć do kraju, w którym przedmiot jest realizowany. W grę wchodzi zarówno periodyki o muzyce poważnej, jak i rozrywkowej. Istnieje szereg czasopism poświęconych wyłącznie jednemu gatunkowi lub nawet podgatunkowi muzycznemu. Ponadto należy uwzględnić czasopisma branżowe związane z muzyką: np. adresowane do muzyków grających na konkretnym instrumencie (por. „Gitarzysta”) lub interesujących się sprzętem muzycznym i grającym (por. „Audio” lub „Hi-Fi i Muzyka” – pisma adresowane do audiofilów). Można zaproponować wykład, lepiej jednak zaangażować studentów do uczestnictwa w zajęciach i polecić każdemu uczestnikowi analizę zawartości i krytyczne omówienie wybranego tytułu prasowego.

Dziennikarstwo internetowe jest nową, rozwijającą się dziedziną wiedzy o współczesnych mediach. Obecnie – w oparciu o doświadczenia dydaktyków prowadzących zajęcia z gatunków internetowych – można zaproponować analizę gatunków poświęconych muzyce oraz portalom i wortalom jako nowym formom propagowania muzyki¹⁷. Warto jednak zwrócić uwagę, by portale nie były jedynie internetową wersją istniejącego już periodyku „papierowego”, lecz stanowiły odrębną formę dziennikarską. Inne ciekawe zagadnienia to m.in. rozwój radiofonii internetowej oraz formy promocji muzyki w internecie. Zdaje się, że obecnie internet jako hipermedium interaktywne zapewnia znakomite możliwości w zakresie popularyzowania i rozpowszechniania muzyki produkowanej przez niezależnych, ambitnych twórców, z pominięciem firm, konsorcjów, czy wręcz karteli wydawniczych, które zdominowały oficjalny rynek muzyczny. Nierzadko popularność jakiegoś utworu muzycznego (niezależnie

¹⁷ Przykładem może być wortal poświęcony muzyce klubowej: ftb.pl.

od jego poziomu artystycznego) zależy od ilości wyświetleń na portalu „you-Tube” bądź innych stronach internetowych.

Niezbędnym uzupełnieniem cyklu zajęć będzie prezentacja historii muzyki – ze szczególnym uwzględnieniem muzyki klasycznej. Każda tego typu prezentacja będzie siłą rzeczy subiektywna; warto jednak przygotować ją w taki sposób, aby zawierała najważniejsze zjawiska artystyczne w muzyce. Można np. zaproponować układ chronologiczny: zaprezentować dawną muzykę chorałową (chorał gregoriański i prawosławny czy formy mszalne, np. Guillaume De Marchaud „Messe de Nostre-Damme”), muzykę renesansową, zawrzeć przykłady muzyki kameralnej, orkiestrowej lub klawiszowej baroku, zaprezentować formy muzyki XIX w. i XX w. Celem takiej prezentacji nie może być przekazywanie wiedzy o muzyce klasycznej – wymagałoby to odrębnego, wielogodzinnego kursu, przygotowanego przez muzykologa. Można jednak w ten sposób zainteresować studentów określonymi kierunkami w muzyce i zmobilizować ich do samodzielnych poszukiwań.

Jeśli starczy czasu, można tę prezentację uzupełnić o wybrane, ciekawe formy współczesnej muzyki rozrywkowej (sformatowanej wg gatunków, jak rock, metal, hardcore, ambient, electronic, trance, dubstep, break, industrial, noise i wiele innych) oraz zjawiska awangardowe.

Zaprezentowana propozycja układa się zatem w spójny program 30-godzinnych zajęć, który zawiera kolejno zagadnienia poświęcone formom dziennikarstwa muzycznego we wszystkich obecnie istniejących mediach, uzupełniony krótkim przeglądem gatunków muzycznych. Studenci mają możliwość zaliczyć przedmiot przez czynne uczestnictwo w zajęciach, wykonanie wszystkich przewidzianych w trakcie kursu ćwiczeń oraz wybór formy zaliczenia końcowego:

- a) zrealizowanie audycji radiowej (od 0.5 do 1 godziny) w programie do edycji dźwięku
- b) napisanie trzech tekstów: recenzji, felietonu oraz krytycznej analizy wybranego tytułu prasowego (muzycznego).

Jak wcześniej wspomniano, realizowanie form telewizyjnych byłoby zbyt skomplikowane, nie zostało więc uwzględnione. Wybór pomiędzy dziennikarskimi formami pisаныmi a prezentacją muzyki w programie radiowym umożliwia uwzględnienie indywidualnych zdolności i predyspozycji studentów; trudno bowiem wymagać od kogoś, kto obawia się wypowiadać na żywo lub ma wewnętrzne opory przed obsługą sprzętu technicznego, żeby zrealizował audycję muzyczną. Z drugiej strony, dał się zauważyć w toku prowadzenia zajęć brak indywidualnych uzdolnień artystycznych studentów w zakresie wypowiedzi pisemnych, co wcale nie wykluczało zdolności naturalnego, płynnego prowadzenia audycji radiowych.

***

Zaproponowana koncepcja zajęć z dziennikarstwa muzycznego może być przyczynkiem do dalszej dyskusji. Niezależnie od istniejących na innych uczelniach kursów poświęconych temu tematowi, zaistniała potrzeba stworzenia przedmiotu dającego się zrealizować w cyklu 30 (lub więcej) godzin, istniejącego w ramach szerszej specjalizacji poświęconej odmianom dziennikarstwa specjalistycznego. Została ona tak zaprojektowana, by zostały uwzględnione najważniejsze zagadnienia (oczywiście wyłącznie z medioznawczego, a nie muzykologicznego punktu widzenia). Z konieczności zostają one zaprezentowane skrótowo bądź wybiórczo, chodzi jednak o to, by studenci mogli samodzielnie zdecydować, w którym kierunku rozwijać swoje zainteresowania i zgodnie z ideą wyższych studiów samodzielnie starali się pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności. Liczba godzin poświęconych konkretnej części zajęć jest kwestią dyskusyjną; w dużej mierze zależy od predyspozycji studentów w poszczególnych grupach (np. szczególnym zainteresowaniem radiem, a nie prasą – lub odwrotnie) oraz możliwościami i warunkami zapewnianymi przez uczelnię. Dotychczasowa praktyka dydaktyczna (lata 2010–2012) dowodzi, że możliwe jest wykształcenie wśród studentów umiejętności krytycznego oceniania muzycznych form dziennikarskich, świadomego, estetycznego spojrzenia na muzykę, a w niektórych przypadkach – wykształcenie w nich umiejętności lub odkrycie u nich predyspozycji do prowadzenia programów radiowych¹⁸ lub pisania tekstów prasowych o muzyce.

Po zakończeniu kursu student powinien znać rodzaje radiowych audycji muzycznych i specyfikę ich redagowania, rynek prasy muzycznej oraz stacji radiowych i telewizyjnych oraz cechy gatunków prasowych poświęconych muzyce, przede wszystkim felietonu i recenzji. Oczekuje się, by uczestnicy potrafili napisać felieton lub recenzję poświęconą muzyce, ewentualnie poprowadzili program radiowy i zmontowali taki program za pomocą oprogramowania komputerowego¹⁹.

Najważniejsze jednak są postawy, których oczekuje się po absolwentach kursu – jest to przede wszystkim niezbędna w zawodzie dziennikarza dociekliwość oraz wykształcenie i skonkretyzowanie zainteresowań; w tym wypadku gustów muzycznych. Cechami sprzyjającymi dobremu wykonywaniu zawodu dziennikarza muzycznego są: asertywność, komunikatywność i przewyciężenie stresu (niezbędne np. podczas prowadzenia programów radiowych). Nie należy także zapominać o najważniejszej zalecie każdego dobrego krytyka, także muzycznego – wrażliwości na piękno, przełożonej na rzetelny i atrakcyjny tekst dziennikarski.

---

¹⁸ Por. istniejący od 1 grudnia 2011 r. projekt Radia Uniwersyteckiego UL w Polskim Radio Łódź, gdzie studenci pod opieką naukową wykładowców i realizatorów prowadzą własne audycje radiowe, również muzyczne.

¹⁹ Na potrzeby zaliczenia można pobrać z sieci darmowy program Audacity; program ten spełnia wszystkie podstawowe wymogi niezbędne do przygotowania audycji radiowej.

Streszczenie

Dziennikarstwo muzyczne jako przedmiot akademicki

Artykuł jest krótkim opisem nowego kursu akademickiego pt. „Dziennikarstwo muzyczne”. Autor oferuje w nim analizę muzycznych form dziennikarskich w prasie, radiu, telewizji oraz internecie. Poza tradycyjnymi formami i gatunkami dziennikarskimi, studenci mogą także badać takie formy, jak współczesne encyklopedie internetowe oraz strony WWW poświęcone muzyce. Nauczyciel realizuje ze studentami analizę ramową telewizji oraz stacji radiowych i bada naturę audycji muzycznych. Istnieje także możliwość badania prasy muzycznej. Następnym etapem jest wykształcenie w studentach umiejętności pisania tekstów dziennikarskich poświęconych muzyce, jak np. felietony i recenzje. Studenci odbywają praktykę w studio, gdzie wykładowca uczy ich tworzenia programów radiowych na żywo (przy współpracy z profesjonalnym DJ-em radiowym). Kurs oferuje również wprowadzenie do historii muzyki klasycznej i rozrywkowej.

Summary

Music journalism as an academic subject

This text is a short description of a new academic course: “Music journalism”. The author offers an analysis of media forms in press, as well as on the radio, television and the internet. Besides the traditional forms and genres, students can analyse such forms as internet encyclopaedias or websites dedicated to music. The teacher analyses with the students the frame structures of television and radio stations, and the nature of broadcasts. There is also a possibility of analysing music press: articles, reviews and columns. The next step is teaching students to write such forms as a column or a review. Students learn practical skills in a studio, as the lecturer teaches them to broadcast live radio programmes (cooperating with a professional radio DJ). The course gives an introduction to the history of classical and popular music.